Visitationstal, Vikingstads församling

30 november 2014

Martin Modéus, biskop i Linköpings stift

---

1 Tack och inledning

Kära vänner i Vikingstads församling. Tack för all gästfrihet och för det varma välkomnandet under visitationsdagarna. Så mycket intressanta och givande intryck vi har fått. Mötet med er ger tillförsikt när det gäller kyrkan i Sverige, i Linköpings stift och i er bygd. När människor vill samlas, få eller många, för att be och ta ansvar, så finns alla grundläggande faktorer för kristet församlingsliv på plats. Här finns en stabil styrning och ledning och ett gott samtalsklimat. Här har jag mött hopp och glädje för kyrkan.

Redan nu vill jag passa på att tacka alla som på olika sätt varit inblandade, kh Margreth Gårdelöf, naturligtvis, liksom hela styrnings- och ledningsgruppen som vi mött en hel del: Nils Herlitz, Helena Kastensson, Bengt Thuresson, Lars-Åke Strand och Cecilia Öberg. Jag vill också tacka alla andra vi mött: förtroendevalda och anställda, ideella, unga och gamla, alla kyrkvärdar och representanterna för Samverkan i Vikingstad. Inte minst vill jag tacka alla som slöt upp på minglet i onsdags kväll och deltog i ett utmanande och kreativt samtal.

Självklart är jag också glad för allt arbete som visitationsgruppen lagt ned. Här riktar jag mitt tack till kontraktsprost Maria Åkerström, stiftsteolog Carina Sundberg och stiftsadjunkt Stefan Ahlm.

Jag vill nu dela med er av de tankar och iakttagelser som kommit i min väg under de här dagarna. Jag ska berätta om några saker jag funderat över och också ta tillfället i akt att återerinra om några saker som jag själv sagt.

Ni har som fokusområden haft ideella, diakoni och byggnader, och det är verkligen kring dessa frågor som många av våra samtal har kretsat.

2 De tre grundrelationerna

Den ganska givna frågan när visitatorn ska titta på ett församlingsliv är var man ska börja. Vad är det man tittar efter, vad är det som är viktigast?

Ofta börjar vi föra våra resonemang om kyrka och församling i organisationen, men jag skulle vilja börja i en helt annan ände, nämligen i frågan det goda livet. Den djupaste poängen med en församling är ju inte att vara en organisation som gör ett jobb utan att människor sluter sig samman för att hjälpas åt att leva ett liv där Gud, medmänniskan och jag själv får plats. Då måste vi börja just i livet.

Det finns en sorts övning, som ni kanske gjort i ert konfirmandarbete, där man ställer frågor av typen *Vad är det viktigaste i livet?* Ibland har frågan mer utmanande former, till exempel: *Vad skulle du vara mest tacksam för den dag då det är dags att dö?* Svaren är förunderligt lika, och ni anar nog vad det handlar om: *relationer*. Det finns nog inget som människor bedömer så samfällt lika som just relationernas enorma betydelse för det goda livet.

Vid ett tillfälle fick Jesus frågan om vilket som är det främsta budet i lagen. Det är lätt att se att detta är samma fråga som konfirmandfrågan: *vad är det viktigaste i tillvaron*, eller *vad är grunden för ett gott liv*? Jesus svarade med det dubbla kärleksbudet: *du ska älska*

Gud över allting och din medmänniska som dig själv (Matt 22:37-40). Han gav alltså samma svar som var och varannan människa än i dag ger om det goda livets grund. Människan svarar: *relationer*. Jesus svarar: *relationer*.

Men om man skrapar på det dubbla kärleksbudet så är det lätt att se att budet inte bara är dubbelt; det är tredubbelt: *du ska älska Gud över allting och medmänniskan som dig själv*. Älska Gud, älska medmänniskan och älska sig själv. Livet har tre grundrelationer: relationen till Gud, relationen till medmänniskan och min relation till mig själv.

Det här innebär att den kristna trons kärna i grunden är bekant för människan, och i kyrkans mest centrala budskap har vi därför en bundsförvant och vän i varenda människa. Alla har på något sätt relationer till andra människor. Alla har ett förhållande till sitt eget inre, och om vi tror att alla människor är skapade av Gud, så innebär det att alla har en relation till Gud och också något att berätta om Gud. Alla, utan undantag.

Varför skulle annars säkert 90% i denna bygd vara döpta, 79% vara kyrkotillhöriga, om jag minns rätt, och enligt statistiken en hög procent vara bedjare. Bönen i det tysta är vår största folkrörelse, vill jag påstå. Det är lätt att förväxla det andliga livet med gudstjänststatistiken, men det finns massor av människor som ber för sina barn, för sina föräldrar, för sina liv. Kyrka och folk står varandra närmare än vad som ofta syns i statistiken.

För mig är det därför helt avgörande för kristen tro i dagens samhälle att vi börjar just i relationerna, och jag uppfattar att er församling är en församling som i mångt och mycket arbetar utifrån detta. Både ert arbete med gudstjänstgrupper, som ju är ett relationsrikt arbete kring gudstjänsten, och era ambitioner att nå längre än församlingens traditionella gränser tyder på detta.

Just i relationsperspektivet har kyrkan dessutom något att tillföra. Jesus pekade ju inte bara på den mellanmänskliga relationen utan på *tre* grundrelationer: relationen till Gud, till medmänniskan och till mig själv. Kyrkan är nära nog det enda sammanhanget i samhället där vi kan tydliggöra hur nära förbundna med varandra dessa relationer faktiskt är. Om inte vi ser till att hålla samman relationerna och hjälpa människor att ta plats i dem så kommer ingen annan att göra det. Att vi möts har en nyckelbetydelse. Att vi ber har en nyckelbetydelse. Att vi vågar ta kontakt med våra egna inre liv har nyckelbetydelse. *Tre* grundrelationer. Jag hör hos er en längtan efter allt detta. Bevara längtan och sök i den riktningen.

Om vi ser det så här, så är det inte så konstigt att frågan om goda församlingar ofta formuleras som en fråga efter *levande församlingar*. Mitt valspråk, *Levande tillsammans med Kristus*, är mitt sätt att uttrycka det, och att verka för *levande församlingar* är stiftsorganisationens vision. Levande i våra mellanmänskliga möten, i våra organisationsmodeller, i våra gudstjänster. Och smaken av liv känner vi när vi möter den.

När det gäller relationer och inkludering så skulle jag vilja påminna om att kyrkan nog generellt har en läxa att lära vad gäller det generationsöverskridande. Vi är duktiga på att bygga relationer, men vi begränsar dem ofta till våra grupper, och de är ofta åldersbaserade: barnen är för sig, de unga är för sig och de gamla är för sig. Det gör att kyrkans verksamhet har ett antal inbyggda "brott" där vi tappar bort folk. Varje gång ett barn behöver byta grupp så slutar några. Och när de unga slutar i ungdomsgruppen så finns det inget att gå vidare i.

Det här tror jag inte att man löser genom att bygga fler grupper av unga vuxna, och äldre unga vuxna och så vidare. Det är "more of the same". Lösningen ligger i att skapa generationsöverskridande mötesplatser där alla möts, och som man har tillträde till redan från låga åldrar. När vi bygger vänskap i ett gränsöverskridande perspektiv så har vi hela tiden en helhet att vara kvar i, och kyrkan gör dessutom samhället en enorm tjänst genom att skapa sammanhållning över generationsgränserna. Vi måste lära oss att förvalta de "relationsinvesteringar" vi har gjort.

3 Relationer här och nu

Vad säger oss då detta när vi tittar på kyrkans möjligheter i Vikingstads församling? Flera av mina viktigaste minnen härifrån handlar nog just om relationer och goda möten – och om glada skratt: ni bär på så mycket gott, här finns så mycket mänsklig kraft. Ni har goda möjligheter i era olika sammanhang att leva ett liv där alla grundrelationerna blir tydliga. Ärligt talat så tror jag att möjligheterna till relationsbygge ofta är större i de mindre orterna än i städerna. Och jag uppfattar också att klokheten ofta är större i de mindre sammanhangen när det gäller relationernas betydelse. Det gemensamma engagemanget i Samverkan i Vikingstad är väl ett exempel. Ert långsiktiga och envisa arbete med gudstjänstgrupper är ett annat exempel.

Detta handlar i praktiken om att i varje beslut söka den lösning som gynnar en miljö där de tre grundrelationerna får plats att leva i den lokala församlingen: att vi möter Gud, att vi möter varandra, att vi får möjlighet att möta oss själva.

I varje beslutssituation har vi alltså möjligheten att stanna upp och reflektera: hur gör vi för att det sammanhang vi är inblandat i ska få vara öppet och relationsrikt? Det spelar ingen roll om vi talar gruppverksamhet, gudstjänst, budgetteknik, ledarskap eller visitationer. Låt inte arbetets former begränsa relationerna utan låt de tre grundrelationerna styra formerna. öppenhet för varandra, för Gud och för det egna hjärtats djup.

Under de här dagarna har vi levt tydligt just i detta att det är *tre* grundrelationer, vi har bett och firat gudstjänst tillsammans. Vilken gåva att kunna gå in i gudsgemenskapen tillsammans och komma som bedjande församling och leva liv där bönen får ta plats, där bönen är på riktigt, där bönen bränns. Då är det relation på riktigt, på samma sätt som våra livsavgörande mänskliga gemenskaper rymmer både skratt och gråt.

3.1 Kyrkor och byggnader

Jag vill med glädje också lyfta fram de skatter ni har i era kyrkor som ju är en sorts relationscentra i bygden. Sjögestads, Västerlösas, Rappestads, Björkebergs och Vikingstads kyrkor – jag har besökt dem alla och fått be överallt, på olika sätt. Vid varje besök i kyrkorna har jag blivit så glad över deras skönhet och känslan i dem. I varje kyrka har det funnits engagerade människor och vaktmästare med omtanke. Och vilken kärlek ni visar till kyrkorna genom att hålla dem i gott skick. Omsorg i detaljerna skapar en känsla av välkomnande. Jag vill tro att detta bygger något gott för framtiden. Det är med kyrkorna som med vårt jordklot: vi ärver dem inte av förfäderna. Vi lånar dem av våra barn.

Jag hoppas också att ni kan hitta möjligheter att hålla kyrkorna öppna i ännu högre grad. Detta är ett av de tydligaste tecknen på öppenhet i församlingen. Det är också en utmaning att fundera vidare hur den enkla bönen ska kunna leva ännu mer i det lilla sammanhanget. I allt detta finns möjlighet att skapa frivillig delaktighet för många fler, och att sprida delaktighet och ansvarstagande till många är nog en av de viktigaste saker vi har att arbeta med just nu i vår kyrka.

Ni har också en föredömlig organisation av vaktmästarna, så vitt jag kan se, där det finns en lokalt ansvarig för varje kyrkogård. Detta är just relationsarbete när det är som bäst. När människor kommer till kyrkogården möter man en människa man känner, ett ansikte som är bekant. Själavård i det lilla bedrivs av människor man har relationer till.

Visst är byggnader en besvärlig utgiftspost för en liten församling, men jag vill och vågar tro att bevarandet av de gamla kyrkorna blir något av det som kommande generationer kommer att tacka oss för. Det är långt viktigare att satsa på kyrkorna än på församlingshemmen, även om de ofta också är oss kära. Vid kyrkobesöken har vi tittat en hel del på möjligheterna att flytta in verksamhet i kyrkorummet eller i de ganska goda biutrymmen som ni ju har i kyrkobyggnaderna. Vi ska inte dimensionera lokalbeståndet för maxanvändningen utan slimma beståndet så att vi klarar vardagens behov. Specialbehoven

går nästan alltid att lösa just genom speciallösningar. Därför prioriterar vi kyrkorna framför församlingshemmen.

3.2 Engagemang, idealitet och gudstjänst

Vi har talat en hel del om ideella och om idealitet under visitationen, och jag måste säga att den vision- och handlingsplan som ni arbetat fram för ideellt arbete är något av det bästa som jag har sett i den vägen. Kort och koncist, med pastoral och mänsklig medvetenhet och med framåtriktning. Ni är inne på en god väg när ni arbetar i den riktning som dokumentet pekar, det är jag övertygad om.

I detta sammanhang vill jag nämna är hur glad jag är över era planer på att anställa en diakon. I nuläget siktar ni på en 50% tjänst, men jag anar att ni så småningom får "blodad tand" när ni ser den välsignelse som en modernt arbetande diakon kan bli för både bygd och församling. Här är det dock viktigt att det blir en strategiskt arbetande diakon, dvs en som arbetar med att identifiera behov och samla många människor i tjänst.

Förr var diakonen den som själv gick på alla hembesök och som utförde diakonin. Men det är inte diakonen som är diakonin. Det diakonala förhållningssätt som ni talat mycket om i församlingen är grunden vi står på, och den lär oss att det är vi alla som måste stå upp till medmänniskans tjänst. Diakoni och idealitet har den allra närmaste koppling, och jag anar att diakonen kommer att bli en mycket värdefull kraft just när det gäller att utveckla det ideella arbetet.

Ni har också funderat över möjligheten till någon form av bärarlag kring era fina kyrkor. Jag vill betona att jag uppskattar er kraftsamling kring den gemensamma Rappestadsmässan. Det tror jag är en klok väg. Men det utesluter inte att det också finns ett lokalt engagemang kring de andra kyrkorna. Små bönegudstjänster i veckan med ideell ledning tror jag kommer att komma alltmer i kyrkan. Jag väntar med spänning på vilken församling som ska ta ledartröjan där. Ideella som ser till att kyrkan står öppen under dagarna och som kombinerar upplåsning och låsning av kyrkan med bön för bygden är en annan sådan möjlighet. Vi fyller sällan kyrkorna med människor, så ser verkligheten ut, men två eller tre personer kan lätt fylla en kyrka med bön. Den lilla bönen och den stora bönen, alltså det småskaliga bönelivet och den gemensamma mässan befruktar varandra.

Nu har jag äntligen fått vara med om Rappestadsmässan som jag hört talas om så mycket. Det ni skriver om den på hemsidan stämmer på ett gott sätt med framtidens gudstjänstliv, tror jag. Där står så här: *Vikingstads församling är bra på att kraftsamla till mässan i Rappestads kyrka. Vi har gudstjänstgrupper och musikfolk, ofta barn och ibland ungdomar. Mässan har samma struktur varje söndag men förändras ändå genom delaktigheten av många olika personer från söndag till söndag.* Det är gott att se hur ert arbete gör detta verkligt här och nu.

Gudstjänstgrupper är ett bra sätt att arbeta med gudstjänsten som både ger möjlighet till samtal om gudstjänsten och praktisk arbetsgemenskap. Det praktiska arbetet ska man inte underskatt. Det är när vi bär stolar tillsammans, eller kokar kaffe eller plockar i ordning som vi lär känna varandra. Då öppnar vi dörrar för fördjupning och delande också av livets innersida. Jag tror faktiskt det finns ännu fler "lågt hängande frukter" att plocka i arbetet med gudstjänstgrupper. Det är en så god kraft, och ni har kommit så långt där.

Gudstjänstgrupperna ger en god grundstruktur för delaktighet, men jag tror också att man ständigt måste arbeta med inflödet i grupperna, annars finns risken att energin långsamt går ur systemet. Jag vill gärna be er reflektera över ledningsstrukturen i grupperna. Kanske skulle grupperna kunna utvecklas ännu mer om de hade en egen ledare med ännu mer ansvar. Kanske skulle grupperna få ännu mer energi genom att till exempel samlas några gånger under fastan och läsa den kommande Ärkebiskopens fastebok eller något liknande.

Det är viktigt att hålla engagemanget på en "lagom" nivå. Att gå med i en gudstjänstgrupp ska inte äta upp ens fritid, men ni har en sådan enastående möjlighet att hjälpa människor till djupare engagemang att det nog vore värt besväret att fundera på hur gudstjänstgrupper 2.0 ser ut i Vikingstads församling. Ni har en stabil grundstruktur som det egentligen bara är att fylla på i.

3.3 Ungdomar

En av de intressanta saker jag fått vara med om under veckan var mötet med unga församlingsengagerade vänner. Vi hade ett mycket spännande samtal som gärna hade fortsatt en stund till. Tack för att jag fick vara med där. Jag blir imponerad när jag ser engagemanget både från unga och från ledare, och inte minst upplevelsen av energi i gruppen.

I stiftet ser jag en ungdomsrörelse med potential att bli en urkraft i kyrkan. Vi har nästan var tredje 15-åring i våra församlingars liv. Vi har 600 ungdomar i stiftets ledarutbildning och då är alla de lokala ledarutbildningarna oräknade. Vad händer om vi lyckas riva fördämningarna mellan vuxenkyrka och ungdomskyrka? På samma sätt som vi försöker hålla samman de tre grundrelationerna behöver vi hålla samman generationerna i gränsöverskridande gemenskap och delade. Bed och arbeta tillsammans över gränserna.

Många av er vet att detta är en hjärtefråga för mig, och då handlar det inte bara om barn och ungdomar i största allmänhet. Jag vill spänna bågen lite hårdare och utmana hur vi tänker kring barns och ungdomars plats i församlingens gemenskap. Vi har nämligen en egenhet i vårt samhälle som spridit sig till kyrkan, nämligen att sektorisera livet i väldigt hög grad. Tydligast syns det nog i att vi hela tiden delar upp oss mellan gamla och unga.

Jag såg det där på ett nästan lite tragiskt sätt när jag för några år sedan var inbjuden till att en dag tala vid en samling för konfirmandledare. Dagen efter var jag inbjuden till att tala vid en samling för ideella. Vid konfirmandledardagen talade jag inför en fullsatt sal av unga människor. Vid ideella-dagen talade jag inför en fullsatt sal av gamla människor. Just för att detta inträffade dagarna efter varandra blev det så tydligt. Svenska kyrkans församlingars verksamheter är ofta uppbyggda så att de skiljer människor åt.

Ofta hör jag äldre församlingsaktiva säga: *det vore så roligt om ungdomarna vore här*. Och när jag träffar unga församlingsaktiva så hör jag dem ofta säga: *det är så tråkigt att vi unga inte får vara med*. Självklart ska vi fortsätta träffas i våra grupper, men det är något märkligt i detta att båda grupperna faktiskt vill gemenskap, men församlingslivets uppbyggnad tycks mer eller mindre omöjliggöra det.

Jag tror att ett enkelt sätt att lära känna varandra är att träffas och helt enkelt ha trevligt tillsammans. Gör något praktiskt tillsammans, spela kubb eller sällskapsspel eller vad som helst. När vi blivit vänner över gränserna så ger sig faktiskt ganska mycket av sig själv. Men vi måste ha någonstans där vi möts för att det ska bli möjligt. Detta är faktiskt en viktig sak i det som det är att vara församling. Att vara församling handlar om att samlas, att mötas, att dela. Även om vi också delar upp oss i intressegrupper så behöver vi dela varandras olikhet.

En släkting till mig sa en gång: *tänk, gudstjänsten är nog det enda ställe i hela samhället där alla olika sorters människor möts idag*. Det vore spännande att se vad ett medvetet öppnande av gudstjänstgrupperna för unga skulle innebära både för församlingsgemenskapen och för andan i gudstjänsten. Här tror jag att ni har ytterligare en "lågt hängande frukt" i det ideella engagemanget i församlingens liv.

4 Sju rörelser

Jag skulle vilja sammanfatta det jag sagt genom att spegla det i de *sju rörelser* som jag ser på gång i Svenska kyrkan i allmänhet och kanske Linköpings stift i synnerhet. Jag tror att ni känner igen er i en hel del av detta, och jag vet att tänkesättet delvis är bekant för er. De sju

rörelserna handlar om saker som håller på att hända, utvecklingslinjer som oberoende av varandra dyker upp på många ställen i land och kyrka.

Den *första* utvecklingslinjen, den första rörelsen, handlar om att se att människor som vi inte alltid möter i kyrkan faktiskt också är bärare av att vara kyrka. 80% av befolkningen är medlemmar i Svenska kyrkan. Det måste ha betydelse. Det är inte organisationen som är kyrka utan människorna. Men många har blivit så vana vid att betrakta organisationen som kyrkan att man inte tänker på att det egna medlemskapet faktiskt gör att man själv är det. Det är inte bara de anställda som är kyrka. Du är kyrka, i din vardag och i ditt liv. Den första rörelsen är en utmaning till oss att mer tänka på människor som *bärare* av kyrka än som *brukare* av kyrkan. Församlingens uppgift är att väcka medvetandet och att rusta människor i detta. Från *brukare* till *bärare* är den första rörelsen.

Er längtan efter mer ideellt engagemang är klockrent i linje med detta, men här ligger också en utmaning i att inte bara se den verksamhet som församlingen producerar som relevant för kyrkan. Våra medlemmar finns i hela samhället, även om långt ifrån alla syns i församlingshemmet. Att ta del i Guds skapande verk där man står och är, det är ett gott sätt att vara kyrka. Detta handlar om en kyrka som mer och mer är bemyndigande, som vill att var och en av oss upplever sig som kyrkan och att människor utanför kyrkans traditionella ramar upptäcker att man är kyrka. I den drömmen vågar var och en, även utanför de traditionella gränserna, säga *jag är kyrkan*. Vi går från att vara brukare av kyrkan till att vara bärare av kyrkan. Här ligger ni i framkant genom ert patos för delaktighet. Fortsätt framåt!

Den *andra* rörelsen handlar om att en förändrad uppfattning om församlingen. Om vi i gammalt tänkande uppfattat församlingen som en produktionsorganisation med verksamhetsproduktion som huvudsyfte så går utvecklingen allt mer mot ett relationsinriktat tänkande. Den andra rörelsen är rörelsen från *verksamhetsproducent* till *gemenskap i liv*. Detta ligger i linje med den första rörelsen. När vi reser oss upp och är kyrka i en sekulariserad värld så behöver vi någonstans där vi stöttar varandra, där vi kan tala om villkoren för att vara kyrka och kristen i dagens samhälle. Vi behöver församlas och bli församling, en gemenskap i liv.

Den *tredje* rörelsen handlar om hur vi ser på kompetens i kyrkan. Om vi tänker på församlingen som en verksamhetsproducent så blir det naturligt att det är utförarkompetens som premieras. Men tänker vi på församlingen som en gemenskap så är det som människor vi välkomnar också de anställda först och främst. De anställda producerar inte bara något som människor ska konsumera. Vi är alla människor i ett sammanhang där vi delar liv. I detta sammanhang har de anställda särskilda uppgifter och kompetenser och det ska vi vara mycket glada för. Men det är först och främst som människor vi möts. Den tredje rörelsen är rörelsen från utförarkomptens till mänsklig närvaro.

Den *fjärde* rörelsen handlar också om förändringen av synen på församlingen och därmed också i synen på de anställda. Med den växande idealitetsrörelsen, där ni ju med kraft ställer in er, så blir de anställda i högre grad *möjliggörare* än *utförare*. Det är den fjärde rörelsen: från utförare till möjliggörare. Det är tillsammans vi är kyrka och våra anställda behöver vi för att göra det möjligt, för att organisera och rusta. Men det är människorna i det breda perspektivet som är kyrka. Här ser vi en framväxande kyrka som inte längre bärs *bara* av sina anställda utan av människorna i församlingarna. När vi tänker gemensamt ansvarstagande ser vi hur nya sätt att vara kyrka växer fram. Idealitet bygger på att många gör lite, mer än att få gör mycket. Också detta är öppenhetens tecken.

Den femte rörelsen handlar om ledarskapet, och en rörelse från *kontroll* till *förtroende*. Vi är på väg att omskapas från en gammal reglementesstyrd statskyrka till en modern kyrka som styrs av sitt hjärta. Här tror jag att vi på många ställen har kommit ganska

långt. Inte minst uppfattar jag ledarskapet som just sådant här i Vikingstads församling: förtroendefullt, bejakande och uppmuntrande.

Den sjätte rörelsen handlar om platsen för att vara kyrka. Vi har under ganska lång tid haft en församlingshemskultur i Svenska kyrkan. Vi har alltså dragit oss in i huset för att vara kyrka. Här finns det tydliga tecken på att vi vill byta perspektiv. Den sjätte rörelsen kallar jag "från *församlingshemmet* till *världen*". Det är världen vi är kyrka, genom att be och arbeta i de sammanhang där vi bor, arbetar och lever. Så hjälps vi åt att sträva mot gudsrikesvisionen. Ju tydligare vi blir i detta desto mer behöver vi dock våra gudstjänster och sammankomster. Men syfte blir då att rusta oss att leva i världen. I en sekulariserad värld behöver vi stötta varandra och be för varandra för att orka leva i världen.

Här kommer vi in på den sjunde rörelsen, och den handlar om våra sammankomster och framför allt våra gudstjänster. Här sker också en rörelse, som jag kallar "från *gudstjänstordningen* till *gudstjänstgemenskapen*". Om vi förr arbetade mycket med att förändra våra ordningar och göra nya agendor så går utvecklingen mot att mer och mer tänka på människorna som samlas i gudstjänsten. Om vi arbetar rejält med gemenskapen i och kring gudstjänsten så visar den mesta gudstjänstutvecklingserfarenhet i landet att det egentligen inte spelar så stor roll vilka former och agendor vi använder. Det är den mänskliga andan i gudstjänsten som bygger den goda gudstjänsten.

Jag tror att ni lätt hör hur väl ni står i denna ström, med era gudstjänstgrupper, med er längtan efter att utveckla det ideella arbetet, med den strategiska diakonala satsningen, med reflektionen över hur byggnaderna ska användas i en modern kyrka. Det är gott att se och höra detta.

5 Avslutning

Det finns i vår Svenska kyrka en växande glädje över att vara kyrka, och att vara det här och nu. Krampen kring de spruckna folkkyrkodrömmarna håller på att släppa. För bara några år sedan brukade man ofta, ofta höra två frågor i kyrkan: *varför kommer människor inte?* och *hur ska vi nå ut*? De frågorna brukade ställas uppgivet, men vinden vänder nu. Jag kan höra den utvecklingen också i Vikingstads församling.

Jag tror att våra *kvantitativa* bilder börjar bytas ut mot *kvalitativa* bilder. I stället för att fråga om vi är *många* behöver vi fråga om vi är *levande*. Tänk på Jesus och lärjungarna. Han suckade aldrig och sa att det var trist att de bara var tolv. Han levde och arbetade tillsammans med dem han hade.

När jag ser de hoppfulla tecknen kommer jag att tänka på Jesu ord: *lyft blicken och se hur fälten redan har vitnat till skörd* (Joh 4:35). Det är ord som har just med bilder att göra. Jesus säger åt oss att inte bara titta i den vanliga vardagen utan att se framåt och runt oss. För min del kan jag inte låta bli att bli glad när jag ser de många möjligheter som finns i er församling, både sådana som redan syns och sådana som man kan ana bortom horisonten.

Tack, kära vänner i Vikingstads församling, och Gud välsigne er.

Martin Modéus